

FAIRE AN CAMPAS

An Garda Síochána. Daoine a Choinneáil Sábháilte

LEABHAR SÁBHÁILTEACHTA AGUS SLÁNDÁLA DALTAÍ A FHAIRE AR AN gCAMPAS

Biúró Náisiúnta an Gharda Síochána um Rannpháirtíocht Pobail

Clár Ábhair

Réamhrá ón gCoimisinéir Cúnta RPCE	3
Do Shábháilteacht Phearsanta	4
Slándáil Guthán Póca	5
Slándáil do Chóiríochta	6
Slándáil d'Fheithicil	7
Sábháilteacht ar Bhóithre	8
Íospartaigh na Coireachta	12
Foréigean baile	13
Coireacht ghnéis	14
Iompar Frithshóisialta	15
Feasacht ar Dhrugaí	16
Aoischárta	19
Sciúradh Airgid	20
Fioscaireacht	21
Calaois Cóiríochta	22
Camscéimeanna Rómánsacha	23
Meas ar an Éagsúlacht	24
Staidéar in Éirinn	26
Conas coir a thuairisciú	27

www.garda.ie

Campus Watch

Réamhrá ón gCoimisinéir Cúnta RPCE Paula Hilman

Is tionscnamh é Faire an Champais, a bhfuil sé mar aidhm aige feasacht slándála a mhéadú i measc mac léinn tríú leibhéal. Is dúshlán é an aidhm seo a bhaint amach, ós rud é, mar a léirigh an Suirbhé ar Dhearcadh an Phobail, nach mbíonn daoine fásta óga chomh buartha céanna faoi bheith ina n-íospartaigh coireachta agus nach bhfuil an claonadh céanna acu an choireacht náisiúnta a bhrath mar shaincheist shuntasach. Is iondúil gurb é a mhalairt atá fíor i gcás daoine aosta.

Táimid sa Gharda Síochána tiomanta ár gcion a dhéanamh chun daoine a choinneáil slán ag pobail champais in Éirinn. Agus mic léinn ag tabhairt faoina dturas laistigh den tírdhreach oideachais, tá sé tábhachtach aitheantas a thabhairt don tábhacht bhunúsach a bhaineann le sábháilteacht agus slándáil laistigh de phobail an champais. Is fearr a bhláthaíonn saothrú an eolais agus an fháis phearsanta i dtimpeallacht ina mbraitheann daoine slán sábháilte.

Réamhrá ón gCoimisinéir Cúnta RPCE Paula Hilman

Baineann réimse leathan breithnithe le slándáil agus sábháilteacht an champais, idir bhearta slándála fisiciúla agus shlándáil ar líne. Sa tsochaí nua-aimseartha, tá coincheap na sábháilteachta campais tagtha chun cinn chun aghaidh a thabhairt ar dhúshlán chasta. Cé go bhfuil ábhair inní thraidisiúnta amhail cosc na coireachta agus sábháilteacht an phobail fós lárnach, ní mór do champais nua-aimseartha breithniú a dhéanamh freisin ar shaincheisteanna na cibearchoireachta, na coireachta fuatha, an chiaptha ar líne agus na coireachta a bhaineann le calaois.

Ní féidir leis an nGarda Síochána amháin cur le sábháilteacht agus slándáil an champais; Éilíonn sé comhoibriú i measc mac léinn, dáimhe, foirne, agus páirtithe leasmhara seachtracha chun cleachtais a chur i bhfeidhm a thugann tús áite do chosc, idirghabháil agus freagairt.

Tá ról ríthábhachtach ag gach ball de phobal an champais maidir le timpeallacht a chothú inar féidir le gach duine a bheith rathúil gan eagla ná bagairt. Cinnteoidh an fhreagracht chomhroinnte seo go bhfanfaidh campais ní hamháin mar ionaid barr feabhais acadúil ach freisin mar eiseamláir sábháilteachta, tacaíochta agus slándála. Le chéile, lig dúinn tógáil ar chultúr na sábháilteachta agus na slándála a théann chun tairbhe do gach duine laistigh de phobal an champais. Tá súil againn gur foinse é an leabhrán seo a chuireann eolas úsáideach ar fáil a chuireann slándáil agus sábháilteacht na mac léinn chun cinn le linn a dturais acadúla.

Do Shábháilteacht Phearsanta

Agus iad ag ócáidí poiblí nó ag oícheanta sóisialta amuigh, moltar do mhic léinn a bheith ar an eolas faoina dtimpeallacht. Moltar go mbeadh a fhios ag daltaí go háirithe, nuair a bhíonn siad ar oícheanta amuigh agus ag dul agus ag filleadh ó áiteanna.

Maidir le sábháilteacht ar oíche amuigh, ba chóir do mhic léinn cuimhneamh gur chóir dóibh a bheith Críonna agus PLEAN a bheith acu nuair a bhíonn siad ag dul amach.

Críonna

Bí ar an airdeall maidir le hól agus bí aireach faoi do thimpeallacht:

- Cuimhnigh ar do nithe luachmhara
- Cosain do PIN i gcónaí go háirithe má úsáideann tú do ghléas ag teirminéil airgid.
- Cosain do ghléasanna móibíleach.
- Ná tabhair do ghuthán póca/ghléasanna do dhuine/do dhaoine anaithnide riamh.

Bíodh PLEAN agat

- Bain úsáid as PLEAN, chun tú a spreagadh chun cur chuige sábháilte a bheith agat chun dul ar oíche amach.
- Pleanáil d'oíche amach:
- Cén chaoi a bhfuil tú ag taisteal? An bhfuil tiománaí ainmnithe agat?
- Iompar Poiblí; busanna, traenacha agus Tacsaithe. Fós mar na modhanna taistil is sábháilte.
- Má tá Tacsáí á fháil agat? Déan cinnte gur Tacsáí atá ann. Úsáid Seiceáil Tacsaithe chun sonraí a fhíorú (www.transportforireland.ie). Ná glac le tairiscintí síobanna gan iarraidh.
- Lig: Cuir in iúl do dhuine cá bhfuil tú ag dul agus cathain a bheidh tú ar ais.
- Má athraíonn do phlean cuir in iúl do dhuine éigin, seol teachtaireacht.
- Seachain: Ag siúl leat féin agus in áiteanna dorcha.
- Déan iarracht i gcónaí fanacht i gcuideachta cairde, tá sé níos sábháilte le chéile.
- Ná Déan: iarracht ciall a chur ar daoine atá ar meisce nó ar daoine a éiríonn trodach.
- Imigh leat agus lean ort ag baint taitneamh as an oíche.
- Chun tuilleadh eolais a fháil tabhair cuairt ar www.garda.ie

Campus Watch

Slándáil Guthán Póca

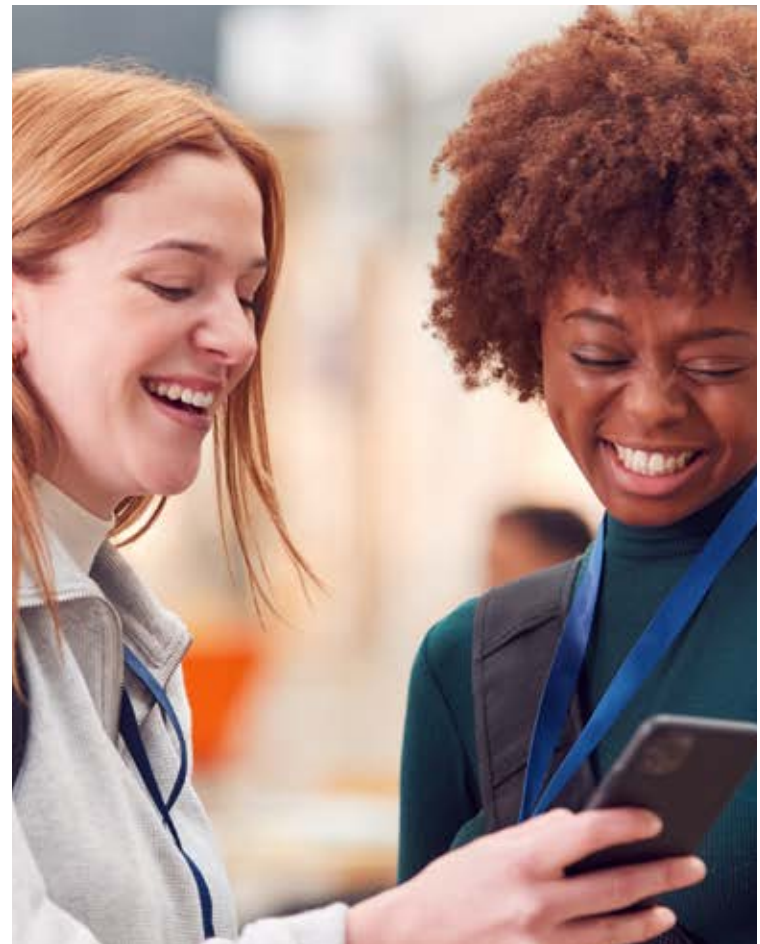
Is dócha gurb é do ghuthán póca an rud is costasaí i do sheilbh, agus tú amuigh. Is minice a úsáidtear gutháin phóca mar sparán leictreonach.

Moltar go mbeadh na pasfhocail agus cóid do Apple Pay, Revolut, aipeanna baincéireachta srl., go léir difriúil agus go hiomlán difriúil le PIN rochtana do ghléis móibileach.

Chun slándáil do ghuthán phóca a fheabhsú i gcoinne calaoise agus gadaíochta moltar duit:

- Cosain do chóid uimhreach aitheantais pearsanta i gcónaí, agus tú ag teacht ar d'fhón
- Ná lig do dhaoine eile tú a fheiceáil ag cuir isteach do PIN
- Teorainneacha a shocrú maidir leis na méideanna is féidir a aistriú
- Ná sábháil PIN, srl. ar an nguthán– cuir isteach iad gach uair i gcónaí
- Uaslódáil teagmhálacha éigeandála ar do ghuthán. Tionscnamh oighir
- Gníomhachtaigh "aimsigh mo ghuthán" ar do ghléas.
- Coinnigh taifead de d'uimhir IMEI (Dialligh *# 06 # chun é a fháil)
- Tóg seat scáileáin de d'uimhir IME agus seol ar ríomhphost chugat féin é nó déan é a thaifeadadh áit éigin go sábháilte. (Cabhróidh sé seo le do ghléas a thabhairt ar ais má thuiriscítear go bhfuil sé cailte nó goidte).

Chun tuilleadh eolais a fháil tabhair cuairt ar www.garda.ie.

Dial *#06#

Slándáil do Chóiríochta

An baol buirgléireachta a laghdú

D'fhéachamar ar staitisticí maidir le buirgléireacht: Seo moltaí maidir le rudaí is ceart a dhéanamh agus nár cheart a dhéanamh

Le déanamh

- Cuir gach doras agus fuinneog faoi ghlas agus cas roinnt soilse air. Feachtas 'Lock Up Light Up' - Garda
- Bain úsáid as aláram do theach agus úsáid lasca ama/brathadóirí gluaisne.
- Déan taifead ar shonraí na nithe luachmhara. Aip An Garda Síochána - Garda
- Déan doirse taobh seachtrach/cúlghairdín slán agus doirse garáiste/seid.

NÁ

- Ná cuir eochracha nó "folaigh" lasmuigh de do theach nó ná ceadaiigh litreacha/ bileoga a thógáil.
- Cuir earraí luachmhara maoinne faoi ghlas agus ná bíodh siad le feiceáil sa teach. Do theach a dhaingniú - Garda.
- Ná bí ar na meáin shóisialta ag cur in iúl do dhaoine eile go bhfuil tú féin nó daoine eile as do chóiríocht nó as do theach i d'aonair. (Má tá tú ag fanacht ag mórláthair árasán/bloic chóiríochta do mhic léinn bí san airdeall: Is é an príomhbhealach isteach an chéad líne cosanta ar do mhaoin).
- Ná coinnigh doirse ar oscailt do strainséirí atá ag teacht, mar atá tú ag imeacht.
- Ná lig isteach aon chuariteoirí i d'áras/teach, go dtí go bhfuil tú lánsásta go bhfuil cúis dhlísteanach acu le dul isteach. Má tá amhras ort, iarr Aitheantas orthu.

Áit níos sábháilte a dhéanamh de do chomharsanacht/champas:

Má tá duine i mbun iompair amhrasaigh, nó ag iarraidh rochtain neamhúdaraíthe a fháil ar áit chónaithe, Déan teagmháil leis na Gardaí 999/112 nó cuir foireann/slándáil an champais ar an eolas.

Chun tuilleadh eolais a fháil tabhair cuairt ar www.garda.ie.

Campus Watch

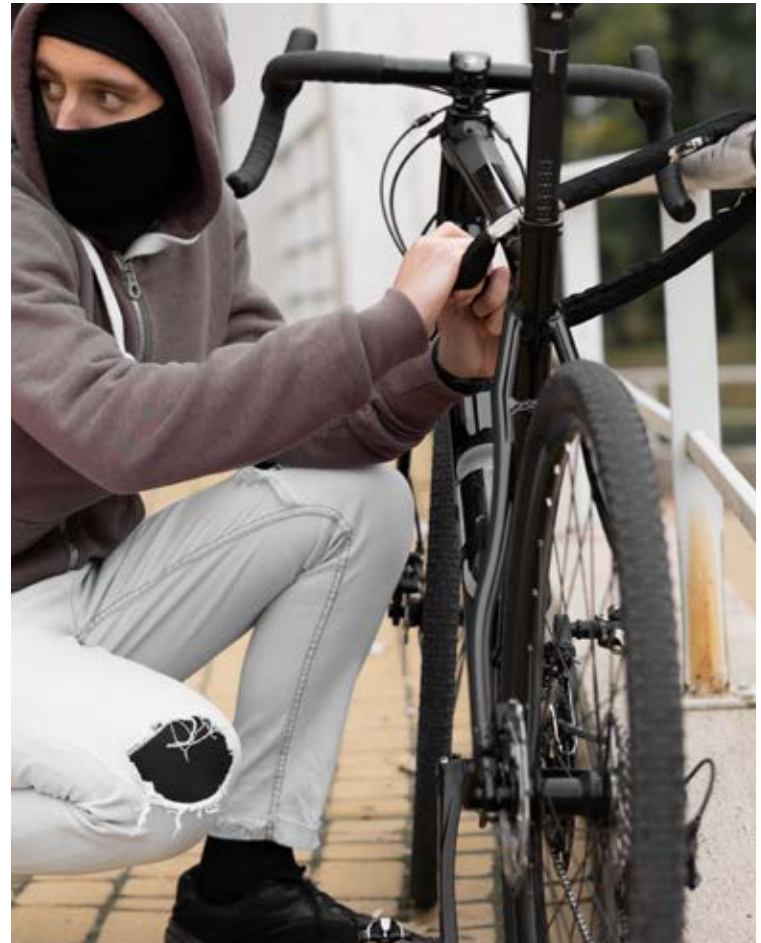

Slándáil d'Fheithicil

Tuairiscíonn mic léinn teagmhais gadaíochta rothar gach bliain. Is féidir gadaíocht rothar a chosc.

Moltar an méid seo a leanas a dhéanamh:

- Bain úsáid as glas a bhfuil ar a laghad 10% go 15% de luach do rothair air. Le haghaidh slándála feabhsaithe, bain úsáid as dhá ghlas ar leith.
- Cuir do rothar faoi ghlas mar is cuí: cuir fráma do rothair faoi ghlas go docht de raca rothar nó de rud nach féidir a chorráí. Coinnigh an glas den talamh.
- Déan taifead ar shonraí do rothair. Taifead uimhir an fhráma, déan grianghraf de do rothar agus bain úsáid as Aip Maoine an Gharda Síochána. Aip An Garda Síochána - Garda.
- Marcáil do rothar nó déan é a ghreanadh go leictreonach le haitheantóir uathúil is féidir a fhíorú do na Gardaí.

Chun tuilleadh eolais a fháil maidir le gadaíocht rothar a chosc, tabhair cuairt ar www.garda.ie.

Tuairiscíonn mic léinn 'briseadh isteach' i gcarranna páirceáilte freisin. Is féidir gadaíocht ó charranna páirceáilte a chosc.

Moltar an méid seo a leanas a dhéanamh:

- Ná fág nithe luachmhara ar taispeáint, i do charr.
- Cuir na doirse faoi ghlas agus dún na fuinneoga.
- Feistigh aláram, suiteáil rianaire GPS.
- Páirceáil faoi shoilse sráideanna mar a bhfuil teilifís ciorcad iata.

Chun tuilleadh eolais a fháil maidir le gadaíocht ó do charr a chosc, tabhair cuairt ar www.garda.ie.

Sábháilteacht ar Bhóithre

Tá méadú ar líon na mac léinn ollscoile ag baint úsáid as a modhanna iompair féin agus iad ar an ollscoil, (m.sh. carr, gluaisrothar agus rothar).

Tá sé ríthábhachtach d'fheithicil a choinneáil i riocht inbhóthair agus cloí go docht le rialacha an bhóthair.

Imbhualadh Tráchta ar Bhóithre

Cuimhnigh go ndéantar ró-ionadaíocht ar daoine idir 18 agus 24 bliana d'aois i staitisticí maidir le básanna ar bhóithre. Léiríonn staitisticí maidir le himbhualtí tráchta ar bhóithre i gcónaí go bhfuil tiománaithe níos óige i measc na n-úsáideoirí bóthair is leochailí. www.rsa.ie.

Tiomáint go Sábháilte agus go Dleathach

Tiomáin laistigh de theorainneacha luais:

Staitisticí: Meastar go bhfuil 10-15% de na himbhualtí go léir agus 30% d'imbhuailtí marfacha mar thoradh ar luas nó luas míchuí (is ann do luas míchuí nuair a bhíonn an tiománaí ag tiomáint laistigh den teorainn luais, ach ag luas nach oireann do riocht an bhóthair). www.rsa.ie

Pionós: fíneáil as tiomáint os cionn na luasteorann, €160 agus 3 phointe pionóis arna gcur le do Cheadúnas Tiomána.

Ná hÓil Alcól agus Ná tóg Drugaí agus tú ag Tiomáint:

Staitisticí: Cuireann staitisticí náisiúnta in iúl dúinn go raibh tocsaineolaíocht dhearfach le haghaidh alcóil ag líon suntasach tiománaithe a raibh baint acu le himbhualtí marfacha tráchta. www.rsa.ie

Pionós: Is é an pionós uasta as tiomáint faoi thionchar an óil nó drugaí ná fíneáil €5,000 agus/nó príosúnacht ar feadh suas le 6 mhí.

Bain úsáid as Criosanna Sábhála agus tú ag tiomáint:

Staitisticí: Cuireann staitisticí náisiúnta in iúl dúinn go laghdaítear go mór an baol báis nó gortaithe tromchúiseacha i gcás imbhualadh tráchta nuair a úsáideann/a chaitheann daoine crios Sábhála. www.road-safety.transport.ec.europa.eu Pionós: fíneáil €120 atá i gceist le fíneáil as tiomáint gan crios sábhála agus 3 phointe pionóis arna gcur le do Cheadúnas Tiomána.

Ná bíodh seachrán ort agus tú ag tiomáint

Campus Watch

Cad is Tiomáint agus seachrán ar dhuine ann?

Tagraíonn tiomáint agus seachrán ar dhuine d'aon ghníomhaíocht lena dtarraingítear aird duine óna phríomhchúram, tiomáint. D'fhéadfadh gníomhaíochtaí ar nós téacsáil, caint ar an nguthán, ithe, ól, an raidió nó GPS a choigeartú, nó fiú labhairt le paisinéirí, a bheith san áireamh anseo. Cuireann tiomáint agus seachrán ar dhuine go mór leis an baol go dtarlódh timpistí, gortuithe agus básanna ar na bóithre toisc go laghdaítear léi cumas an tiománaí freagairt go tapa agus go cuí do ghuaiseanna a d'fhéadfadh a bheith ann.

Staitisticí: De réir taighde idirnáisiúnta d'fhéadfadh tiomáint agus seachrán ar dhuine a bheith i gceist i líon chomh mór le 20-30% de na himbhualtí go léir sa tír seo. Ciallaíonn sé seo go bhféadfadh tiomáint agus seachrán ar dhuine bheith ina cúis rannchuidithe i níos mó ná 1,400 imbhualladh marfach agus imbhualladh díobhálach ar fud an domhain gach bliain. www.rsa.ie.

Is iad seo a leanas Cionta Tráchta Bóthair Ginearálta a bhféadfadh seachrán ar Thiománaí a bheith i gceist leo: Tiomáint gan aird chuí: D'fhéadfadh fíneáil €80 do ghearradh agus 2 phointe pionóis do chur ar cheadúnas tiomána mar thoradh ar an bpionós seo.

Tiomáint chontúirteach is cúis le bás/gortú tromchúiseach: D'fhéadfadh fíneáil suas le €20,000 agus pianbhreith suas le 10 mbliana ar chiontú a bheith mar thoradh ar an bpionós.

Ag tiomáint agus tú ar ghuthán póca:

Staitisticí: Léirigh taighde idirnáisiúnta go bhfuil ceithre oiread níos mó seans ann go mbeidh tiománaithe páirteach in imbhualladh má úsáideann siad a nguthán póca agus iad ag tiomáint. In ainneoin seo, fuarthas amach i suirbhé a rinne an tÚdarás um Shábháilteacht ar Bhóithre freisin go n-úsáideann 19% de na freagróirí a ngutháin chun teachtaireachtaí/ríomhphoist a léamh, agus scríobhann 13% teachtaireachtaí/ríomhphoist agus iad ag tiomáint. www.rsa.ie

Pionós: Fíneáil €60 atá i gceist as guthán póca a bheith i do lámh agat agus 3 phointe pionóis arna gcur ar do cheadúnas tiomána.

Ná tiomáin má tá tú tuirseach nó caite amach:

Staitisticí: meastar gur féidir le tuirse na dtiománaithe a bheith ina fhachtóir suntasach maidir le himbhualtí tráchta ar bhóithre san Eoraip www.erso.eu, agus 1 as 5 imbhualladh marfach tráchta a chruthú in Éirinn www.rsa.ie

Pionós: Má bhíonn tiománaí ina chúis le himbhualadh tráchta bóthair mar gheall ar thuirse nó easpa codlata, d'fhéadfadh iad a ionchúiseamh i leith cionta amháil 'tiomáint gan aird chuí' nó 'tiomáint chontúirteach' is cúis le bás/gortú tromchúiseach, mar atá sonraithe sna pionóis maidir le tiomáint agus seachrán ar dhuine.

Chun tuilleadh eolais a fháil tabhair cuairt ar www.garda.ie

Scútaí leictreacha agus Rothair leictreacha

An bhfuil tú ag úsáid nó ag smaoineamh ar Scútaí leictreacha nó Rothair leictreacha a úsáid mar do mhodh iompair pearsanta?

An raibh a fhios agat go bhfuil rialacháin in Éirinn a chuireann srianta teicniúla dlíthiúla agus sábháilte ar fáil maidir le húsáid scútaí leictreacha agus rothair leictreacha?

Chomh maith leis sin, leagtar amach rialacha an bhóthair i gcuid de na rialacháin seo, do dhaoine a roghnaíonn feithiclí leictreacha éadroma a úsáid faoin Acht um Thrácht ar Bhóithre agus Bóithre 2023.

Scútar leictreacha

- Tugadh isteach aicme nua feithiclí ar a dtugtar lompróirí Cumhachtaithe Pearsanta (PPTanna) faoin Acht um Thrácht ar Bhóithre agus Bóithre 2023.
- Rangófar scútaí leictreacha anois mar PPTanna agus ní mór dóibh cloí le sonraíochtaí teicniúla agus úsáide chun go n-úsáidfear go dleathach iad ar bhóithre poiblí.
- Is éard is scútar leictreach ann ná feithicil a bhfuil ardán beag seasta aici agus gan aon suíochán aici, le húsáid ag duine amháin. D'fhéadfadh dhá roth nó níos mó a bheith ag scútar leictreach agus mótár leictreach a thiomáint.

Ceanglais Theicniúla

Le bheith ceadaithe lena n-úsáid ar bhóithre poiblí, ní mór do scútaí leictreacha cloí leis na nithe seo a leanas:

- ag a bhfuil uas-aschur cumhachta rátaithe leanúnach 400 W nó níos lú,
- glanmheáchan uasta 25 kg (lena n-áirítear ceallraí),
- uasluas dearaidh 20 km/u nó níos lú a bheith acu,
- rothaí a bhfuil trastomhas íosta 200mm acu,
- a fheistiú le soilse tosaigh agus cúil agus frithchaiteoirí, coscáin agus clog, agus
- a fheistiú le pláta monaróra a dheimhníonn aschur cumhachta, meáchan agus luas dearaidh.

Beidh aon scútar leictreach nach gcloíonn leis na srianta teicniúla thuas mídhleathach lena úsáid ar bhóithre poiblí.

Rialacháin maidir leis an gcineál agus tá úsáid r-rothair rangaithe den chéad uair isteach reachtaíocht na hÉireann agus tá bunaithe ar rialacháin atá leagtha síos amach ag an AE.

Riachtanais Úsáide

Ba chóir scútair leictreacha a úsáid ar an mbealach céanna le rothair ar bhóithre poiblí. Ní mór d'úsáideoirí:

- Tiomáint ar thaobh na láimhe clé (lena n-áirítear lánaí rothar agus lánaí bus).
- Bí 16 bliana d'aois nó níos sine.
- Cloígh le rialacha an bhóthair, go háirithe maidir le soilse tráchta, trasrianta coisithe, trasrianta peileacánach agus trasrianta séabra.
- Cloígh le chomharthaí a thugann Garda nó maor scoile.
- Cloígh le gach soilse tráchta, lena n-áirítear soilse tráchta rothar.
- Géill do gach comhartha tráchta ar an gcaoi chéanna a mbaineann siad le rothaithe.
- Gan paisinéirí ná earraí a iompar.
- Gan an cosán a úsáid.
- Cloígh le teorainn luais 20km/u.
- Gan fón póca a úsáid.

Rothair Leictreacha

Tá rialacháin maidir le cineál agus úsáid rothair leictreacha rangaithe den chéad uair i reachtaíocht na hÉireann agus tá siad bunaithe ar rialacháin atá leagtha amach ag an AE.

Is rothair iad rothair leictreacha a chabhraíonn le teorainneacha áirithe mar a leagtar amach i reachtaíocht an AE. Déanfar rothair leictreacha nach gcomhlíonann an reachtaíocht seo a aicmiú mar mhóipéidí leictreach.

Caithfear le rothair lastais a chomhlíonann na riachtanais thíos mar rothair leictreach freisin.

Caithfear le rothair leictreacha comhlíontacha mar rothair ó thaobh reachtaíocht tráchta agus úsáid ar bhóithre poiblí. Beidh cead acu lánaí rothaithe agus lánaí bus a úsáid, ach ní bheidh cead acu cosáin a úsáid.

Riachtanais Úsáide

- Ní mór uaschumhacht rátaithe leanúnach níos lú ná nó cothrom le 250W a bheith aige.
- Gearrann aschur an mhótair amach nuair a stopann an rothaí ag troitheánaigh.
- Laghdaítear aschur an mhótair de réir a chéile agus gearrtar amach é ar deireadh sula sroicheann luas na feithicle 25 km/u.

Chun tuilleadh eolais a fháil tabhair cuairt ar www.gov.ie

Íospartaigh na Coireachta

Creidimid go bhfuil áit speisialta ann d'íospartaigh i Seirbhís an Gharda Síochána agus laistigh den chóras ceartais choiriúil. Féachaimid le híospartaigh a chur i gcoílár an chórais dlí agus cirt agus a chinntiú go gcomhlíontar cearta reachtúla ar fhaisnéis, ar chomhairle agus ar chúnamh cuí eile go héifeachtach agus go héifeachtúil. Tabharfaimid tacaíocht do dhínit, d'ábhair inní agus do riachtanais na n-íospartach go léir ag gach deis.

Déileálfaidh gach ball den Gharda Síochána le híospartaigh le dínit agus le meas – is cuma cén inscne, cine, creideamh reiligiúnach, bunadh eitneach, gnéaschlaonadh, aois, náisiúntacht, míchumas, cúinsí eacnamaíocha, stádas pósta nó teaghlaigh.

Má fhulaingíonn tú coir nó teagmhas thrámach, déanfaimid na nithe seo a leanas .

- Freagair go tapa do do ghlaio agus imscrúdú a dhéanamh ar do ghearán.
- Ainm, uimhir ghutháin agus stáisiún an Gharda imscrúdúcháin agus uimhir theagmhais PULSE a thabhairt duit - is í seo an uimhir a shanntar do do theagmhas ionas gur féidir linn sonraí do cháis a aimsiú go tapa.

Coinneoidimid ar an eolas thú faoi gach forbairt shuntasach i do chás agus cuirfimid sonraí na n-eagraíochtaí tacaíochta ar fáil duit. Mar íospartach, le do chomhoibriú déanfar measúnú ar do chuid riachtanas.

Tá eolas cabhrach eile agus sonraí faoi fhorbairtí póilíneachta ar fáil ag www.garda.ie

nó is féidir leat teagmháil a dhéanamh leis an Líne Chabhrach d'Íospartaigh na Coireachta ag 116006 Saorghlao.

De rogha air sin, chun tuilleadh comhairle agus tacaíochta a fháil, is féidir leat teagmháil a dhéanamh le Oifig Idirchaidrimh an Gharda Síochána d'Íospartaigh, Biúró Náisiúnta an Gharda Síochána um Sheirbhísí Cosanta, Bóthar na hUaimhe, Baile Átha Cliath 7

Ríomhphost: crimevictims@garda.ie Guthán: 016663453/35/49 (Déantar monatóireacht ar gach seirbhís le linn uaireanta gnó).

Foréigean Baile

Is bagairt foréigin fhisiciúil nó ghnéasaigh é foréigean baile, nó úsáid iarbhír mí-úsáid fhisiciúil, mhothúcháinach, shíceolaíoch, ghnéasach, airgeadais nó dhigiteach i gcoinne baill teaghlaigh agus iad siúd a bhfuil baint acu le dlúthchaidreamh aosach. Tá foréigean baile níos coitianta ná mar a thuigeann formhór na ndaoine agus is minic nach ndéantar tuairisciú air agus nach dtuigear é. Tugtar le fios i dtaighde go ndearna páirtí mí-úsáid mhór ar thart ar 213,000 bean agus 88,000 fear in Éirinn ag pointe éigin ina saol.

Tá níos mó i gceist leis an téarma foréigean baile ná foréigean fhisiciúil iarbhír amháin. D'fhéadfadh na nithe seo a leanas a bheith i gceist leis freisin: scrios maoinne, a bheith scoite ó do chairde, do mhuintir agus foinsí féideartha eile tacaíochta, bagairtí ar dhaoine eile, stalcaireacht, agus smacht ar rochtain ar airgead, giuirléidí, bia, iompar agus an teileafón.

D'fhéadfadh smacht comhéigeanach a bheith i gceist le foréigean baile, rud a aithnítear mar chion faoin Acht um Fhoréigean Baile, 2018. Is éard is smacht comhéigeanach ann patrún a thagann aníos maidir le hompar smachta, comhéigeanach agus bagrach ar cúis é le heagla roimh fhoréigean nó scaoll agus anó tromchúiseach a mbíonn tionchar suntasach aige ar ghníomhaíochtaí laethúla an íospartaigh.

Tarlaíonn sé i ngach aicme shóisialta, i ngach grúpa eitneach agus i measc daoine de gach cúlra oideachais. Ciallaíonn athruithe a rinneadh le déanaí ar an Acht um Fhoréigean Baile gur féidir leat iarratas a dhéanamh anois ar Ordú Sábháilteachta maidir le caidreamh geandála. Chun tuilleadh eolais, comhairle nó línte cabhrach a fháil téigh chuig www.garda.ie agus an 'Treoir maidir le hOrduithe Sábháilteachta i gCaidrimh gheandála'

Má bhraitheann tú go bhfuil tú i mbaol, déan teagmháil leis na Gardaí ar 999 nó 112.

Coireacht Ghnéis

Ní fhéadfaidh aon duine gabháil de ghníomh gnéasach leat gan do thoiliú. Is coir é sin a dhéanamh.

Ciallaíonn toiliú aontú faoi shaoirse agus go deonach gabháil de ghníomh gnéasach agus féadfaidh tú do thoiliú a tharraingt siar tráth ar bith roimh an ngníomhaíocht nó lena linn. Ní hionann mainneachtain nó faillí ag cur i gcoinne an ghnímh agus toiliú le gníomh gnéasach.

Ní thoilíonn tú más rud é, mar shampla:

- (a) go bhfuil tú ag toiliú mar gheall ar úsáid/bagairt fornirt, nó eagla a bhfuil bunús maith léi gur féidir go n-úsáidfí fornirt
- (b) go bhfuil tú i do chodladh nó gan aithne
- (c) go bhfuil tú éagumasach ar thoiliú a thabhairt mar gheall ar thionchar alcóil nó druga éigin eile
- (d) go bhfuil éislínn choirp ort a chuireann cosc ort toiliú a chur in iúl
- (e) go bhfuil breall ort maidir le cineál agus cuspóir na gníomhaíochta
- (f) go bhfuil breall ort maidir le céannacht aon duine eile lena mbaineann
- (g) go bhfuil tú á choinneáil go neamhdhleathach tráth a tharlaíonn an ghníomhaíocht.

Ní fhéadfaidh aon duine eile toiliú ar do shon.

Má fhulaingíonn tú coir ghnéis, déan teagmháil leis na Gardaí láithreach, trí ghlaoch ar 999 nó 112, nó trí theagmháil a dhéanamh leis an stáisiún Gardaí is gaire duit. Ná nigh nó ná athraigh do chuid éadaí agus ná glan suas an garchomharsanacht - d'fhéadfá fianaise ríthábhachtach a scríosadh de thimpiste.

Chun tuilleadh eolais a fháil tabhair cuairt ar www.garda.ie nó cliceáil ar an nasc www.garda.ie/en/crime/sexual-crime/ www.hse.ie/satu - Aonaid Chóireála d'lonsaithe Gnéis atá ag feidhmiú ar fud na hÉireann.

www.rapecrisishelp.ie/find-a-service - Líonra Géarchéime um Éigniú na hÉireann

www.drcc.ie - Ionad Éigeandála um Éigniú Bhaile Átha Cliath) - Líne Chabhrach Náisiúnta 24 uair an chloig – Guthán Saor in Aisce 1800 778888.

www.itstopsnow.org tionscadal de chuid Chomhairle Náisiúnta na mBan in Éirinn chun ciapadh gnéasach agus foréigean in institiúidí tríú leibhéal a chomhrac

Líne Tuairiscithe an Gharda Síochána maidir le Mí-Úsáid Ghnéasach Leanáí - Saorghlao 1800 555 222.

Iompar Frithshóisialta

Is saincheist mhór é iompar frithshóisialta a théann i bhfeidhm ar chaighdeán maireachtála in Éirinn an lae inniu. Cé go bhfuil sé de cheart ag daoine stíleanna maireachtála éagsúla a threorú, níl sé inghlactha má chuireann a stíl mhaireachtála isteach ar chearta agus ar shaoirsí daoine eile.

Tá go leor teaghlach agus daoine aosta ina gcónaí gar do chóiríocht do mhic léinn. Cinntigh le do thoil nach mbíonn tionchar diúltach ag d'iompar ar a gcearta chun taitneamh síochánta a bhaint as a gcuid maoinne. Ba chóir leibhéil torainn a choinneáil chomh híseal agus is féidir, go háirithe san oíche.

Más tusa nó do chomharsana íospartaigh an iompair fhrithshóisialta, ná bí i do thost. Tuairiscigh don Gharda Síochána é nó cuir slándáil/foireann an champais ar an eolas. Déileálfaimid leat le cúirtéis, le breithniú, le tuiscint agus le meas. Ag obair le chéile trí Faire campais is féidir linn agus déanfaimid difríocht.

Cad is Iompar Frithshóisialta ann?

Is éard is iompar frithshóisialta ann ná nuair a ghníomhaíonn duine ar bhealach is cúis le ciapadh, aláram suntasach nó leanúnach, anacair, eagla nó imeaglú, neamhábalacht a gcuid maoinne a theachtadh, ar bhealach suntasach nó leanúnach.

Níl feidhm ag an dlí má tá an duine ina chónaí sa teaghlach céanna (An tAcht um Cheartas Coiriúil 2006 – Codanna II - Imeachtaí Sibhialta maidir le hIompar Frithshóisialta (113)).

An chaoi a dtéimid i ngleic le hiompar frithshóisialta

Féadfaidh Garda Rabhadh Iompraíochta a eisiúint don duine atá bainteach le hiompar frithshóisialta. Maireann Rabhadh Iompair ar feadh trí mhí. Is féidir le Garda rabhadh a eisiúint ó bhéal, agus é a eisiúint i scríbhinn ina dhiaidh sin.

Má theipeann ar dhuine os cionn 18 mbliana d'aois géilleadh do rabhadh, is féidir leis na Gardaí iarratas a dhéanamh chun na Cúirte Dúiche ar Ordú Iompair. Luaitear in Ordú Iompair cad nach bhfuil cead ag an duine a dhéanamh. Maireann na horduithe iompair seo ar feadh dhá bhliain.

Cuireann na Gardaí an dlí i bhfeidhm go gníomhach maidir le hathchiontóirí a dtéann a n-iompar frithshóisialta i bhfeidhm ar a gcomharsana. Déanann siad imscrúdú agus cúiseamh ar na daoine atá i gceist, agus is féidir leo dlíthe ar nós; An tAcht um Dhamáiste Coiriúil, an tAcht um Cheartas Coiriúil (ord poiblí) agus reachtaíocht choiriúil éagsúla eile chun dul i ngleic le hiompar frithshóisialta.

Feasacht ar Dhrugaí

Campus Watch

Feasacht ar Dhrugaí

D'fhéadfadh úsáid drugaí gan oideas nó lasmuigh de rialáil drochthionchar a imirt ar do shaol, ag cur bac ar do chumas do chumas do chumas iomlán a bhaint amach agus tearcghnóthachtáil a dhéanamh ar ghnéithe éagsúla de do shaol.

Bí ar an eolas, is féidir le andúile drugaí tionchar a imirt ar do shláinte, staidéir acadúla, ionchais ghairme agus taistil sa todhchaí.

D'fhéadfadh ciontú coiriúil i gcion drugaí a bheith mar thoradh air go gcaillfí deiseanna gairme agus go gcuirfeadh sé isteach ar do chumas víosaí taistil a fháil, rud a chuirfeadh srian ar thaisteal idirnáisiúnta.

Impleacht Fraochmhá

Nuair a thógann tú drugaí rialaithe nó drugaí nach bhfuil forordaithe tá tú ag cur tú féin i mbaol andúile nó go mbeidh drochthionchar fisiciúil nó meabhrach agat.

Má tá imní láithreach ort maidir le druga rialaithe nó neamh-forordaithe a ithe, déan teagmháil láithreach le seirbhísí éigeandála, ar 999 nó 112.

Andúil / Cabhair a Fháil

Is féidir le bheith tugtha do drugaí tionchar buan a imirt ar do shláinte, rud a d'fhéadfadh inní, síocóis agus ródháileog a d'fhéadfadh a bheith mar thoradh air le hiarmhairtí marfacha.

Is féidir faisnéis agus comhairle andúile drugaí a fháil trí dhul i gcomhairle le gairmithe leighis/Dochtúir nó seirbhísí nó eagraíocht andúile drugaí cuí. Féach: helpline@hse.ie www.drugs.ie www.health.gov.ie Meascadh Drugaí

Tá úsáid drugaí iolrach contúirteach do do shláinte, rud a mhéadaíonn an baol ródháileog nó báis. Chun tuilleadh eolais a fháil tabhair cuairt ar www.drugs.ie.

Ionchúiseamh Drugaí

Tá sé in aghaidh an dlí in Éirinn drugaí rialaithe a bheith i do sheilbh nó drugaí rialaithe a chur ar fáil do dhuine eile. Is féidir le ciontú nó rabhadh i gcion a bhaineann le drugaí tionchar diúltach a imirt ar do shaol.

Drugaí Rialaithe

I measc na ndrugáí rialaithe nó mídhleathacha in Éirinn, áirítear drugaí mar channabas, cócaon, hearóin agus substaintí sícighníomhacha. Tá líon suntasach drugaí rialaithe eile ann freisin. Chun an liosta cothrom le dáta is déanaí de shubstaintí rialaithe a fheiceáil, féach ar Ionstraim Reachtuil 173/2017 – Na Rialacháin um Mí-Úsáid Drugaí, 2017.

Drugaí a shealbhú le haghaidh úsáid phearsanta

Míniú ar chion: Alt 3 den Acht um Mí-Úsáid Drugaí 1977: is cion é a bhaineann le druga rialaithe a bheith i do sheilbh agat le haghaidh d'úsáide pearsanta agus tugtar 'seilbh shimplí' air uaireanta.

Toradh na Cúirte: Ag brath ar chainníocht agus ar aicme drugaí rialaithe, d'fhéadfadh fíneáil suas le €1,000 a bheith mar thoradh ar chiontú céad chúirte i gcúirt dúiche, as seilbh shimplí.

An Scéim um Rabhadh Aosach

Faoi choinníollacha áirithe, is féidir rabhadh do dhaoine fásta a chur ar fáil do dhuine a fhaightear i seilbh luibh cannabais nó roisín. Is rogha eile ar phróiseas na cúirte é rabhadh aosach. Chun tuilleadh eolais a fháil tabhair cuairt ar www.garda.ie.

Drugaí a Shealbhú lena Soláthar

Míniú ar chion: Alt 15 den Acht um Mí-Úsáid Drugaí 1977: is cion é a bhaineann le cainníocht de dhruaga rialaithe a bheith i do sheilbh atá níos mó ná an méid a d'fhéadfaí a mheas a bheith oiriúnach d'úsáid phearsanta agus a mheastar a bheith ina sheilbh le hintinn daoine eile a sholáthar (mangaireacht drugaí).

Toradh na Cúirte: Ag brath ar chainníocht agus ar aicme na ndrugáí rialaithe, d'fhéadfadh fíneáil suas le €2,500 agus téarma príosúnachta nach faide ná 12 mhí i gcúirt dúiche a bheith mar thoradh ar chiontú. Is féidir téarmaí príosúnachta níos faide a thabhairt má táthar ag déileáil leis an ábhar ag leibhéal cúirte níos airde (m.sh. an Chúirt Chuarda).

Úsáid Drugaí Sícihniómhacha

Sainmhíniú: Is substaintí iad drugaí sícihniómhacha a théann i bhfeidhm ar phróisis mheabhracha nuair a thógtar isteach iad nó nuair a riartar isteach i gcóras duine iad, m.sh. aireachtáil, comhfhiús, cognaíocht nó giúmar agus mothúcháin. www.who.int

Impleacht sláinte: Léiríonn staidéir a cuireadh i gcrích le 10 mbliana anuas go leanúnach go bhfuil tionchar diúltach fisiciúil agus síceolaíoch ag Substaintí sícihniómhacha 'Nua' ar úsáideoirí.

Míniú ar chion: Alt 3 den Acht um Cheartas Coiriúil (Substaint Shícihniómhach), 2010: is cion é a bhaineann le substaint shícihniómhach a dhíol agus a sholáthar do dhaoine eile.

Toradh na Cúirte: d'fhéadfadh fíneáil suas le €5,000 agus téarma príosúnachta nach faide ná 12 mhí, ach téarmaí príosúnachta níos faide, a bheith mar thoradh ar chiontú cúirte i gcúirt níos ísle suas le 5 bliana. An tAcht um Cheartas Coiriúil (Substaintí Sícihniómhacha), 2010 (irishstatutebook.ie)

Tuairiscigh Déileáil agus Úsáid Drugaí

Déan áit níos sábháilte de do chomharsanacht/do champas.

Tuairiscigh úsáid nó déileáil neamhdhleathach drugaí. Eolas faoi mhí-úsáid drugaí a chur ar aghaidh. Déan teagmháil le do Stáisiún Gardaí áitiúil nó (má tá tú ar champas) cuir foireann/slándáil na hollscoile ar an eolas.

De rogha air sin, más cuí, bain úsáid as 666111 Saorghlao Líne Rúnda an Gharda Síochána 1800 nó an uimhir seirbhíse éigeandála 999/112. Le haghaidh tuilleadh eolais tabhair cuairt ar, www.garda.ie

Chun tuilleadh eolais a fháil tabhair cuairt ar www.garda.ie.

Aoischárta

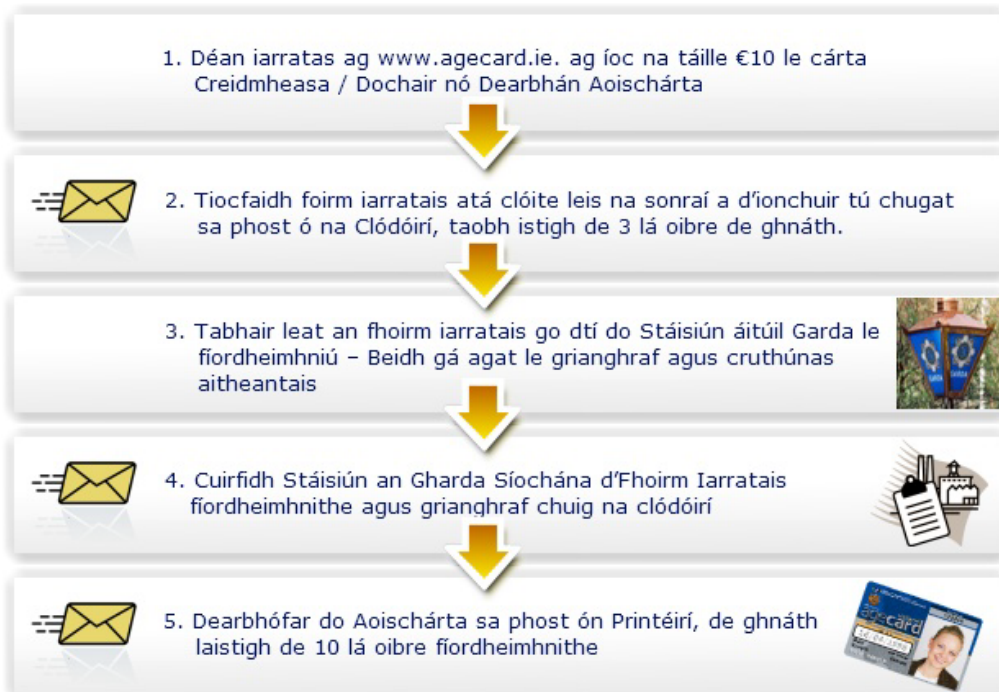
Eisítear an Aoischárta faoin Acht Deochanna Meisciúla 1988. Is é an cárta an "Cruthúnas Aoise" is mó a aithnítear in Éirinn sa lá atá inniu ann. Cruthaíonn an cárta go bunúsach go bhfuil an aois dhlíthiúil bainte amach ag an úinéir chun alcól a cheannach.

Tá an cárta ar fáil le hordú ar www.agecard.ie ar tháille €10. Is féidir Dearbhán Aoischártaí a cheannach in aon Oifig Phoist

Ní alcól an rud amháin go bhfuil srian aoise, raibh a fhios agat go gcaithfidh tú a bheith 18 a cheannach Scríobchártaí agus ticéid Crannchur agus fiú táirgí fiacla ghealaithe? Mar sin, is é an rud ciallmhar ná Aoischárta a fháil agus é a thabhairt leat ar oícheanta amach.

Fág do PSC Pas nó do Cheadúnas Tiomána sa bhaile, má chailleann tú iad beidh sé costasach agus tógann sé am iad a athsholáthar.

Tabhair leat do Aoischárta ina ionad - forbraíodh é chun na críche seo amháin agus mar sin bain úsáid as go ciallmhar.

Sciúradh Airgid

Is minic a dhíríonn dronga coireachta eagraithe ar mhic léinn chun airgead a sciúradh agus dá bhrí sin feidhmíonn siad mar mhiúileanna airgid, ag sciúradh na mílte euro trína gcuntais mar mhalairt ar chúpla céad euro. D'fhéadfadh cur chuige den chineál seo tarlú ar líne, ar an gcampas, nó le linn dóibh a bheith amuigh ag sóisialú.

Cad is Miúil Airgid ann?

Is éard is 'Miúil Airgid' ann ná duine a aistríonn airgead go mídhleathach thar ceann daoine eile. Cheadaíonn siad a gcuntas a úsáid chun gnóthachain droch-faighte a aistriú. B'fhéidir go bhfuil siad ar an eolas faoin gcoir nó b'fhéidir nach bhfuil. Mar sin féin, tá siad comhpháirteach má cheadaíonn siad go meargánta a gcuntas a úsáid chun fáltais na gcoireanna seo a sciúradh.

An coir é Airgead a Mhiúlú?

Má aontaíonn tú nó má tá tú meargánta chun ligean do chuntas a úsáid ar an mbealach seo tá cion sciúradh airgid á dhéanamh agat. Is cion tromchúiseach é sciúradh airgid a ghearrtar pionós suas le 14 bliana príosúnachta ar chiontuith.

Chun tuilleadh eolais a fháil, tabhair cuairt ar www.garda.ie nó cliceáil ar an nasc Miúlú Airgid - Garda nó tabhair cuairt ar Europol, suíomh gréasáin na Gníomhaireachta Eorpaí Póilíní www.europol.europa.eu.

Ná bí i d'íospartach miúlú airgid. Is í an chomhairle ná:

- Má fuaimeanna deis ró-mhaith a bheith fíor, i dócha go bhfuil sé.
- Bí an-aireach ar ríomhphoist nó cur chuige gan iarraidh ar na meáin shóisialta a bhfuil gealladh fúthu deiseanna chun airgead éasca a dhéanamh.
- Fíoraigh aon chuideachta a dhéanann tairiscint poist duit agus seiceáil go bhfuil a gcuid sonraí teagmhála ceart agus an bhfuil siad cláraithe i do thír féin.
- Bí airdeallach go háirithe ar thairiscintí poist ó dhaoine nó ó chuideachtaí thar lear mar beidh sé níos deacra duit a fháil amach an bhfuil siad dlisteanach i ndáiríre.
- Ná tabhair do chuntas bainc ná aon sonraí pearsanta eile do dhuine ar bith mura bhfuil aithne agat orthu agus mura bhfuil muinín agat astu.
- Tuairiscigh do na Gardaí áitiúla faoi aon ghníomhaíocht amhrasach a tharlaíonn le do chuntas nó le cur chuige amhrasach chun do chuntas a úsáid.

Campus Watch

Fioscaireacht

Moltar agus tú ar líne gan freagra a thabhairt ar ríomhphoist, naisc nó ceangaltáin gan iarraidh. Bí ar an eolas, tá daoine mímhacánta ag feidhmiú ar aon dul leis an rún daoine a mhealladh agus cailleanas airgeadais a chruthú dóibh.

Cad is Fioscaireacht ann?

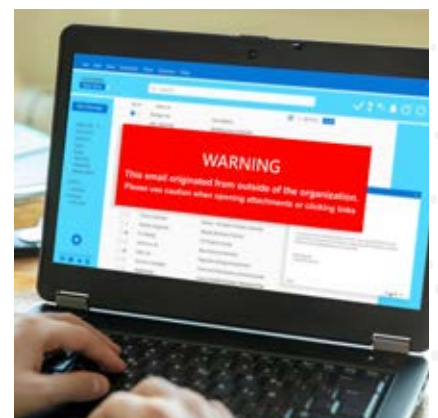
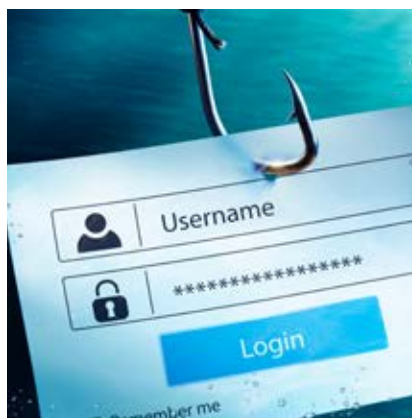
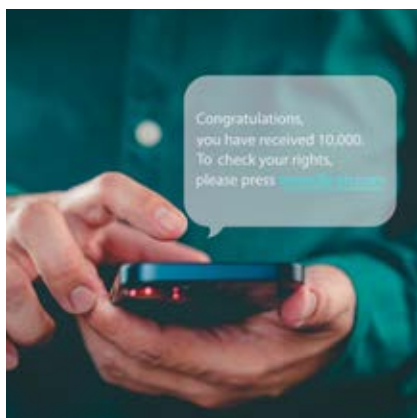
Is éard is fioscaireacht ann ná cineál cibirionsaí ina ndéanann gníomhaithe mailíseacha pearsanú ar eagraíochtaí dlisteanacha nó ar dhaoine aonair chun cleas a imirt ar dhaoine faisnéis íogair a sholáthar amhail pasfhocail, uimhreacha cárta creidmheasa, nó sonraí pearsanta. Déantar é seo go minic trí ríomhphoist, teachtaireachtaí nó suíomh gréasáin mealltacha a bhfuil cuma bharántúil orthu ach atá deartha chun faisnéis a ghoid nó bogearraí mailíseacha a shuiteáil ar ghléas an íospartaigh.

Conas teagmháil Fioscaireachta a aithint?

Is éard atá i gceist le teagmháil fioscaireachta a aithint ná grinnscrúdú a dhéanamh ar ghnéithe éagsúla den chumarsáid le haghaidh comharthaí neamhdhlisteanacha. Seo roinnt leideanna chun cabhrú le hiarracht fioscaireachta a aithint:

- Seiceáil seoladh ríomhphoist an tseoltóra: Bí airdeallach ar sheoltaí ríomhphoist a bhfuil cuma amhrasach orthu nó a athraíodh beagán ón bhfearann oifigiúil. De ghnáth bíonn seoltaí ríomhphoist comhsheasmhacha ag eagraíochtaí dlisteanacha.
- Iniúchadh a dhéanamh ar an ábhar ríomhphoist: Cuardaigh earráidí litrithe nó gramadaí, chomh maith le beannachtaí cineálacha cosúil le "Dear Customer" in ionad d'ainm iarbhír. Is minic a chruthaíonn ríomhphoist fioscaireachta mothú práinne nó eagla chun gníomh láithreach a spreagadh.
- Faoileáil thar naisc: Gan cliceáil ar aon naisc, faoileáil do luch os a gcionn a nochtadh ar an URL iarbhír. Is minic a bhíonn naisc i ríomhphoist fioscaireachta as a dtagann suíomh gréasáin bhréige atá deartha chun do chuid faisnéise a ghoid.
- Seachain ceangaltáin: Seachain ceangaltáin a oscailt ó fhoinsí anaithnid nó gan choinne, go háirithe má iarrann siad ort macraí a chumasú nó bogearraí breise a íoslódáil.
- Iarratais ar fhaisnéis phearsanta a fhíorú: De ghnáth ní iarrfaidh eagraíochtaí dlisteanacha ort faisnéis íogair amhail pasfhocail, uimhreacha cárta creidmheasa, nó uimhreacha PSP a sholáthar trí ríomhphost. Má tá amhras ort, déan teagmháil leis an eagraíocht trí bhealaí oifigiúla chun an t-iarratas a fhíorú.
- Cuardaigh cumarsáid shlán: Is minic a úsáideann suíomh gréasáin agus ríomhphoist dhlisteanacha criptiú (HTTPS) agus taispeánann siad táscairí slándála cosúil le deilbhíní Glas Fraincín. Is féidir le heaspa na mbeart slándála seo iarracht fioscaireachta a léiriú.
- Iontaobhas i d'instinn: Má bhraitheann rud éigin as nó ró-mhaith a bheith fíor, tá sé níos fearr a err ar an taobh rabhadh agus imscrúdú a thuilleadh roimh aon gníomh a dhéanamh. Trí bheith airdeallach agus na teicnící seo a chur i bhfeidhm, is féidir leat tú féin a chosaint níos fearr ó íospartach ag titim go hionsaithe fioscaireachta.

Chun tuilleadh eolais a fháil, tabhair cuairt ar www.garda.ie nó www.europol.europa.eu.

Calaois Cóiríochta

Cad is Calaois Cóiríochta ann?

Is iondúil go mbíonn camscéim i gceist le calaois chóiríochta ina dtugann daoine aonair nó eintitis socruithe bréige ar cíos nó ar díol. D'fhéadfadh sé seo tarlú trí ardáin ar líne, fógraí rangaithe, nó fiú go pearsanta. Féadfaidh an calaoiseoir maoin a fhógairt nach bhfuil úinéireacht acu orthu nó nach bhfuil aon údarás acu iad a ligean ar cíos nó a dhíol. D'fhéadfaí iarraidh ar íospartaigh a fhreagraíonn do na fógraí seo íocaíochtaí, taiscí, nó faisnéis phearsanta a chur ar fáil roimh ré, ach amháin chun a fháil amach níos déanaí nach bhfuil an chóiríocht ann nó nach bhfuil sí ar fáil ar cíos/díol.

Comharthaí Rabhaidh

- Is cosúil go bhfuil an cíos rómhaith le bheith fíor.
- Tá botúin ghramadaí nó litrithe sa liosta agus tá sé ar na meáin shóisialta.
- Níl gach cumarsáid ach trí WhatsApp nó na meáin shóisialta.
- Deir an tiarna talún go bhfuil siad ar shiúl agus nach féidir leo bualadh leat chun an lóistín a thaispeáint duit.
- Iarrtar íocaíocht díreach roimh léas a shíniú.
- Iarrtar íocaíocht in airgead tirim/PayPal/aistriú de dhroim sreinge/cártaí bronntanais iTunes/criptea-airgeadra.
- Tá an cuntas le híoc isteach i dtír eile.

Leideanna Coiscthe

- Ná húsáid ach gníomhaireachtaí aitheanta ligin; is féidir suíomh ghréasáin a chlónáil freisin mar sin seiceáil an URL chun a chinntiú gur suíomh gréasáin fíor é.
- Bí airdeallach ar fhógraí ar na meáin shóisialta agus ar thiarnaí talún nach ndéanfaidh cumarsáid ach trí na meáin shóisialta.
- Cinntigh go bhfuil an mhaoín ann agus cuir ceisteanna faoin maoin - díscóir láithreach má tá na freagraí doiléir.
- Ná húsáid ach córais aistrithe airgid iontaofa ar nós cártaí creidmheasa. NÁ aistriú airgead ag baint úsáid as modhanna nach féidir a aisiompú (m.sh., airgead tirim, cripteá-airgeadra, PayPal, srl.)
- Déan seiceáil tiarna talún trí shuíomh gréasáin an Bhoird um Thionóntachtaí Cónaithe (RTB).
- Seiceáil IBAN chuntas an tiarna talún (m.sh., ar <https://www.iban.com/iban-checker>) chun a chinntiú nach bhfuil sé i dtír eile.

Tuairiscigh teagmhais calaoise cóiríochta i gcónaí
Má chreideann tú gur fhulaing tú calaois chóiríochta, cuir in iúl do do stáisiún Gardaí áitiúil nó do stáisiún póilíní áitiúil má tá cónaí ort lasmuigh d'Éirinn.

Chun tuilleadh eolais a fháil tabhair cuairt ar an nasc Feasacht ar Chamscéimeanna Cíos www.garda.ie a nó cliceáil ar an nasc Feasacht ar Chamscéimeanna Cíosa Comhairle leasaithe - Garda nó tabhair cuairt ar an gCoimisiún um Iomaíocht agus Cosaint Tomhaltóirí www.ccpc.ie nó cliceáil ar an nasc Camscéimeanna cóiríochta cíosa - Tomhaltóirí CCPC

Camscéimeanna Rómánsacha

Bíonn go leor daltaí ag comhrá ar líne, ag baint úsáid as suíomhanna dátaíthe agus aipeanna teachtaireachtaí go minic. Mar sin féin, tá roinnt daoine ar líne mímhacánta agus d'fhéadfadh siad iarracht a dhéanamh cleas a imirt ort airgead a chailleadh.

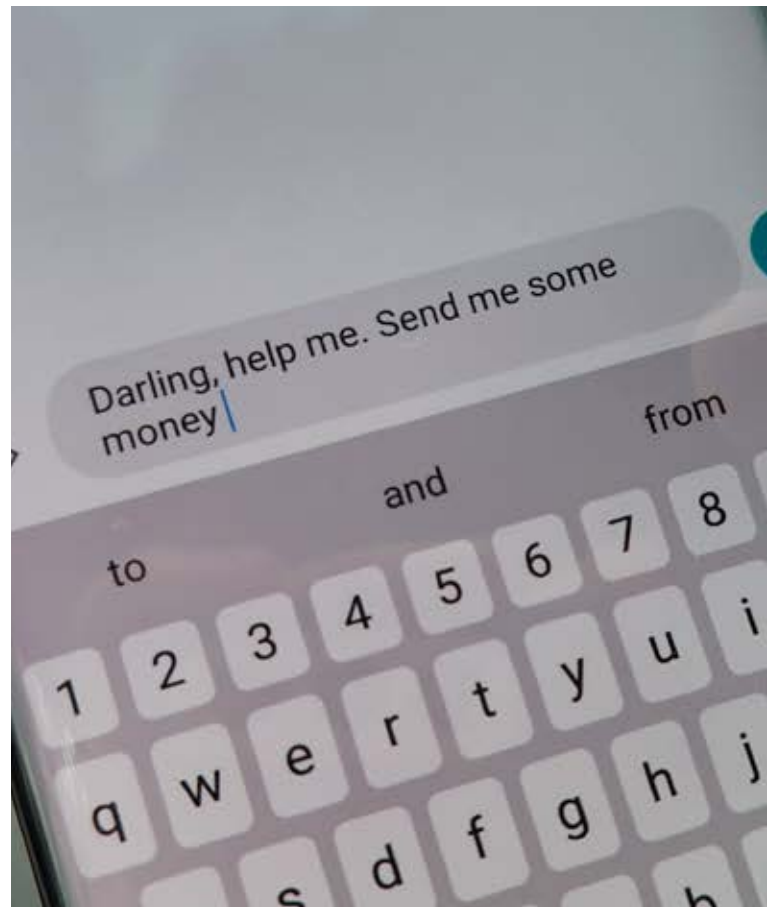
Cad is Camscéim Rómánsach ann?

Is éard is camscéim rómánsach ann ná cineál scéim chalaioiseach ina gcruthaíonn daoine aonair pearsana bréige ar shuíomh gréasáin gheandála nó ar ardáin meán sóisialta chun caidrimh rómánsúla a bhunú le híospartaigh nach bhfuil meas acu orthu. Is minic a thógann na caimiléirí seo naisc mhothúchánacha lena spriocanna le himeacht ama, ag fáil a muiníne agus a ngean. Nuair a bhunaítear an t-iontaobhas, féadfaidh siad airgead a iarraidh faoi leithscéalta éagsúla, amhail éigeandálaí, costais taistil, nó infheistíochtaí. D'fhéadfadh íobartaigh suimeanna móra airgid a sheoladh chuig an caimiléir sula dtuigeann siad go bhfuil siad meallta.

Baineann caimiléirí rómánsacha úsáid as cúbláil agus as teaicticí síceolaíocha chun leas a bhaint as mothúcháin a n-íospartach, agus is minic a bhíonn siad ag creachadóireacht orthu siúd atá leochaileach nó atá ag lorg comhluadair. D'fhéadfadh iarmhairtí tubaisteacha airgeadais agus mothúchánacha a bheith ag na camscéimeanna seo do na híospartaigh, chomh maith lena muinín a chothú in idirghníomhaíochtaí ar líne amach anseo.

Seo a leanas roinnt comhairle maidir le coireacht a chosc chun cabhrú le híospartach a sheachaint do chamscéimeanna rómánsacha:

- Bí aireach: Téigh i ngleic le caidrimh ar líne go cúramach, go háirithe murar bhuail tú leis an duine riamh sa saol fíor. Cuimhnigh, ní mar a shíltear a bhítear le gach gach duine ar líne.
- Féiniúlachtaí a fhíorú: Sula bhforbróidh tú caidreamh le duine ar líne, déan iarracht a gcéannacht a fhíorú trí ghlaonna físe nó trí ghrianghraif agus faisnéis bhreise a iarraidh. Bí amhrasach má sheachnaíonn siad nó má dhéanann siad leithscéalta chun iarratais den sórt sin a sheachaint.
- Coinnigh faisnéis phearsanta príobháideach: Seachain faisnéis phearsanta íogair a roinnt, amhail do sheoladh, sonraí airgeadais, nó pasfhocail, le duine ar bhuail tú leis ar líne.

- Bí ag faire ar bhratacha dearga: Bí san airdeall ar chomharthaí camscéim a d'fhéadfadh a bheith ann, amhail neamhréireachtaí ina scéalta, iarratais ar airgead nó cúnamh airgeadais, nó iarrachtaí chun an caidreamh a ruaigeadh.
- Ionntaobhas i d'instinn: Má bhraitheann rud éigin as nó ró-mhaith a bheith fíor, muinín d'instinn putóga agus dul ar aghaidh le rabhadh. Ná déan neamhaird de chomharthaí rabhaidh nó ná cuir d'inní as a riocht.
- Pléigh le cairde nó le teaghlach: Mura bhfuil tú cinnte faoi dhuine ar bhuail tú leis ar líne, pléigh do chuid inní le cairde nó le baill teaghlaigh a bhfuil muinín agat astu. D'fhéadfadh siad dearcadh difriúil a thairiscint agus cabhrú leat an cás a mheas go hoibiachtúil.
- Tuairiscigh iompar amhrasach: Má cheapann tú go bhfuil caimiléir rómánsach ag díriú ort nó má bhíonn iompar amhrasach agat ar líne, cuir in iúl do na Gardaí é.

Trí fanacht ar an airdeall agus na treoirlínte seo a leanúint, is féidir leat an baol go dtitfidh an t-íospartach chuig camscéimeanna rómánsacha a laghdú agus tú féin a chosaint ar dhochar airgeadais agus mothúchánach.

Le haghaidh tuilleadh eolais tabhair cuairt ar www.garda.ie www.europol.europa.eu.

Meas ar an Éagsúlacht

Is suíomhanna éagsúla agus ilchultúrtha iad campais Éireannacha. Sa lá atá inniu ann, oibríonn mic léinn agus baill foirne a bhfuil go leor náisiúntachtaí agus cúlraí éagsúla acu ag obair agus ag staidéar in ollscoileanna na hÉireann. Cuid shuntasach d'obair na nGardaí is ea saol na bpobal éagsúil atá ina gcónaí in Éirinn a fheabhsú agus, níos tábhachtaí fós, go mbraitheann na pobail seo gur leo féin iad.

Cuireann na Gardaí tacaíocht ar fáil do bhaill den phobal maidir le héagsúlacht le hOifigigh Éagsúlachta oilte agus oibriúcháin an Gharda Síochána agus maidir lena gcumas eachtraí coireachta fuatha a thaifeadadh agus a fhiosrú.

Céard is Oifigeach Éagsúlachta de chuid an Gharda Síochána ann?

Ar fud na hÉireann tá líonra d'Oifigigh Éagsúlachta an Gharda Síochána (GDO) agus cuirtear oiliúint, forbairt agus tacaíocht orthu chun dul i ngleic go gníomhach le hábhair imní na bpobal mionlaigh éagsúla agus freastal orthu - suaimhneas a chur ar fáil, muinín a chothú, inrochtaineacht sheirbhís an Gharda Síochána a leathnú agus oibriú i gcomhar le hOifigí Seirbhíse Íospartaigh áitiúla an Gharda Síochána chun tosaíocht a thabhairt do riachtanais íospartach. Chun do GDO áitiúil a aimsiú clliceáil ar www.garda.ie.

Cad is Coireacht Fuatha ann?

In Éirinn, tagraíonn coireacht fuatha do ghníomhartha coiriúla atá spreagtha ag claontacht nó naimhdeas i leith duine nó grúpa bunaithe ar aois, míchumas, cine, dath, náisiúntacht, eitneachas, reiligiún, claonadh gnéasach nó inscne. D'fhéadfadh foréigean, ciapadh, imeaglú, damáiste réadmhaoine, nó cionta eile a dhéantar le hintinn díriú ar dhaoine aonair nó ar phobail mar gheall ar na difríochtaí a bhraitear a bheith i gceist leis na gníomhartha sin.

Glacann an Garda Síochána coireanna fuatha go dáiríre. Ina theannta sin, oibríonn eagraíochtaí agus tionscnaimh éagsúla in Éirinn chun feasacht a ardú faoi choireanna fuatha, chun tacú le híospartaigh, agus chun caoinfhulaingt agus tuiscint a chur chun cinn laistigh den tsochaí. Tá sé ríthábhachtach coireanna fuatha a thuairisciú chun aghaidh a thabhairt ar theagmhais aonair agus chun aghaidh a thabhairt ar shaincheisteanna sistéamacha a bhaineann le hidirdhealú agus le réamhchlaonadh.

Coireacht Fuatha a Thuairisciú

Tuairiscigh aon eachtra i gcónaí don Gharda Síochána a mheasann tú a bheith spreagtha ag fuath. I gcás éigeandála, ní mór duit glaoch ar 999/112.

Freastalóidh Garda ort a ghlacfaidh do thuairisc.

- Déanfaidh sé/sí measúnú chun tús a chur le himscrúdú. Is éard a bheidh i gceist le himscrúdú ná fianaise a bhailiú ar nós ráitis a thógáil ó íospartach(aigh) agus ó fhinnéithe, srl.
- Tabharfar rogha duit a chur ar aghaidh chuig tacaíocht d'íospartaigh.
- Coinneofar ar an eolas thú faoi fhorbairtí le linn an imscrúdaithe.

Tá líonra d'Oifigigh Éagsúlachta an Gharda Síochána ceaptha ar fud na tíre ar féidir leo cabhrú leat le linn an imscrúdaithe, más mian leat.

Má theastaíonn tuilleadh eolais uait faoi choireacht fuatha, déan teagmháil leis an bhfoireann in Aonad Náisiúnta éagsúlachta an Gharda Síochána, a dhéileálfaidh le haon cheist faoi seo.

Má bhraitheann tú gur íospartach thú d'eachtra coireacht fuatha, glaoigh ar 999/112 i gcás éigeandála i gcónaí nó déan teagmháil le líne theileafóin Rúnda an Gharda Síochána 1800 666 111 nó is féidir leat teagmhas coireachta fuatha a thuairisciú ar líne trí chuairt a thabhairt ar www.garda.ie.

stop a chur le coireacht fuatha

STOP
HATE
CRIME

Staidéar in Éirinn

Ní mór do náisiúnaigh neamh-LEE a thagann chun staidéar a dhéanamh in Éirinn a bheith cláraithe ar chúrsa lánaimseatha incháilithe. Is féidir leat liosta ceisteanna coitianta do mhic léinn neamh-LEE a léamh ar shuíomh gréasáin Sheachadadh na Seirbhíse Inimirce (ISD).

Ní mór do mhic léinn ar as tír dóibh a bhfuil víosa de dhíth uirthi chun teacht isteach in Éirinn, iarratas a dhéanamh ar víosa mic léinn. Caithfidh fianaise a bheith san iarratas ar víosa go mbeidh ochtáin acu ar €7,000 nuair a thiocfaidh siad go hÉirinn.

Ní mór do gach mac léinn neamh-LEE, lena n-áirítear iad siúd nach bhfuil víosa de dhíth orthu, clárú lena n-oifigeach inimirce áitiúil chun cead a fháil fanacht in Éirinn ar feadh níos mó ná 90 lá. Ní mór do mhic léinn a bhfuil sé i gceist acu staidéar a dhéanamh ar feadh suas le 6 mhí rochtain a bheith acu ar €700 sa mhí nó ar €4,200 (cibé acu is lú) nuair a chláraíonn siad lena n-oifigeach inimirce áitiúil den chéad uair.

Cúrsa lánaimseartha a aimsiú

Ní mór do náisiúnaigh neamh-LEE a thagann chun staidéar a dhéanamh in Éirinn a bheith cláraithe ar chúrsa lánaimseartha i gceann de na catagóirí seo a leanas. Níl cead acu teacht go hÉirinn chun cúrsa páirtaimseartha nó cianfhoghlama a dhéanamh.

Cláir ardoideachais

Is féidir le náisiúnaigh neamh-LEE clárú ar chúrsa incháilithe ag leibhéal 6 nó níos airde ar an gCreat Náisiúnta Cáilíochtaí (CNC). Tá cúrsaí incháilithe liostaithe ar Liosta Eatramhach na gClár Incháilithe (ILEP). Is é an t-uastréimhse ama is féidir leo staidéar a dhéanamh in Éirinn ag an leibhéal seo ná 7 mbliana. Tá eisceachtaí ann maidir leis an teorainn seo do mhic léinn atá ag déanamh Ph.D nó cúsa ar nós míochaine agus do mhic léinn i gcúinsí speisialta mar bhreitheacht.

Caithfidh caighdeán áirithe Béarla a bheith ag daltaí. Caithfidh siad a chruthú freisin go bhfuil siad ag dul chun cinn sa chúrsa, ar shampla, pas a fháil i scrúduithe. Tá tuilleadh faisnéise ar shuíomh Gréasáin an SSI maidir leis na riachtanais, lena n-áirítear rialacha inimirce do mhic léinn ar chlár ardoideachais, agus an riachtanas árachas leighis a bheith acu.

Scéim larchéime Tríú Leibhéal: Nuair a bhainfidh siad céim amach, féadfaidh mic léinn síneadh ama a fháil ar a gcead fanacht in Éirinn faoin Scéim larchéime Tríú Leibhéal. Ligeann an scéim dóibh fostaíocht a aimsiú agus iarratas a dhéanamh ar Chead Fostaíochta Ginearálta nó ar Chead Fostaíochta Scileanna Criticiúla.

Féadfaidh céimithe a bhfuil cáilíocht leibhéal 8 acu síneadh 12 mhí a fháil ar a gcead cónaithe suas go dtí 7 mbliana ar a mhéid de chead mac léinn san iomlán (is é sin, an t-am iomlán a chaitear ar Stampaí 2 agus 1G). Féadfaidh céimithe le cáilíochtaí ag leibhéal 9 nó níos airde síneadh 24 mhí (2 bhloc 12 mhí) a fháil ar a gcead suas go dtí 8 mbliana ar a mhéid de chead mac léinn san iomlán.

Cláir i mbéarla

Tá an cead inimirce chun freastal ar chúrsa Béarla 25 seachtaine ar feadh 8 mí. Féadfar cead a thabhairt do mhic léinn nua atá ag freastal ar chúrsaí teanga le haghaidh 3 chúrsa teanga ar a mhéad. Is ionann é seo agus cead inimirce iomlán de 2 bhliain (3 x 8 mí). D'fhoisigh SSI ceisteanna coitianta do mhic léinn.

Athnuachan víosa/cead mac léinn

Féadfaidh tú do chead a athnuachan leis an oifigeach inimirce áitiúil don cheantar ina bhfuil tú i do chónaí. Má tá cónaí ort i mBaile Átha Cliath, i gCill Dara, sa Mhí nó i gCill Mhantáin, féadfaidh tú do IRP a athnuachan ar líne. Seolfar do Cheada Chónaithe Éireannaigh chugat sa phost.

Má dhiúltaítear do chlárú agus má chreideann tú go bhfuil cúinsí eisceachtúla agat, is féidir leat iarratas a dhéanamh ar shíneadh ar do chead mic léinn tríd an bpost amháin.

Conas Coir a Thuairisciú

GARDA

Conas a thuairiscím éigeandáil?

Glaigh ar 112 nó 999 i gcás éigeandála i gcónaí. Is éard is éigeandáil ann ná aon eachtra, a éilíonn freagairt láithreach ón nGarda, mar shampla:

- Contúirt don bheatha
- Riosca mórdhíobhála
- Coireacht atá ar siúl nó ar tí tarlú
- Ciontóir fós ar an láthair nó díreach tar éis imeacht.

An bhfuil rogha éigeandála SMS ann?

Ní chuideoidh Ligeann an tseirbhís SMS 112 do dhaoine bodhra, a bhfuil lagú éisteachta orthu agus a bhfuil lagú cainte orthu i bPoblacht na hÉireann, teachtaireacht téacs SMS* a sheoladh chuig an tSeirbhís Freagartha Glaonna Éigeandála (SFGÉ) áit a gcuirfear ar aghaidh í chuig an nGarda Síochána, chuig an tseirbhís otharchairr, chuig an tseirbhís Dóiteáin, nó chuig Garda Cósta na hÉireann. Feidhmeoidh an t-oibreoir SFGÉ mar athsheachadán idir an téacsóir agus an tseirbhís éigeandála riachtanach.

Sular féidir leat an tseirbhís SMS 112 a úsáid, beidh ort do ghuthán póca a chlárú ar www.112.ie. Cuimhnigh gur Seirbhís Éigeandála í seo agus nár cheart í a úsáid ach amháin i gcás éigeandála m.sh. tá beatha i mbaol, tá coiriúlacht nó eachtra ag tarlú anois, tá duine ar bith i mbaol láithreach.

**Is seirbhís neamh-fíor-ama é teachtaireacht téacs SMS agus dá bhrí sin níl aon ráthaíocht ann go seachadfar do SMS.*

Conas a thuairiscím coireanna neamhéigeandála?

Chun coir neamhéigeandála a thuairisciú, is féidir leat teagmháil a dhéanamh le do Stáisiún Gardaí áitiúil nó le haon Stáisiún Gardaí. Is féidir le Garda tuairisc ar choir a thógáil uait go pearsanta in aon stáisiún. Ba chóir go mbeadh sonraí teagmhála do Stáisiún Gardaí áitiúil go héasca chun do theach agus d'áit oibre a thabhairt isteach, agus ar dhialú luais ar do theach agus ar do ghuthán phóca.

Tá uimhreacha teileafóin do gach stáisiún Garda agus príomhoifigí ar fáil ar shuíomh gréasáin an Gharda Síochána, cliceáil anseo

An féidir liom coireacht a thuairisciú ar líne?

Is féidir goid maoinne ar luach €1,000 nó níos lú a thuairisciú ar líne anseo

NÓTA: NÁ HÚSÁID AN DEARBHÚ AR LÍNE SEO SNA CÁSANNA SEO A LEANAS:

- tá an eachtra ag tarlú anois
- ciontóir fós ar an láthair nó in aice láimhe
- Fágadh fianaise ar an láthair.

Chun tuilleadh eolais a fháil maidir le coireacht a thuairisciú, téigh chuig :

<https://www.garda.ie/en/victim-services/reporting-a-crime-faqs>

Biúró Náisiúnta an Gharda Síochána um Rannpháirtíocht Pobail

Tacaíodh leis an Leabhrán seo ag:

www.garda.ie

An Garda Síochána. Daoine a Choinneáil Shábháil

